

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Discursul

Episcopului VASILE HOSSU,
rostit la 21 Maiu în Casa Magna-
ților cu prilejul discusiunii asupra
budgetului.

*Excelența Voastră D-le Prezident,
Ilustri Magnați!*

Când pe scurt îmi ridic cuvântul
la proiectul de budget al anilor
1914—1915, îmi iau voie a face o
mică reflexie personală, la vorbirea
Ilustrității Sale Károlyi Gyula. Voiesc
să dau espicarea necesară la acuza
ridicată de Ilustritatea Sa corului
episcopesc român din patrie, în care
a făcut ce-i drept, față de persoana
mea, o escepție onorifică, dar pe
care mă simt necesitat s'o rectific,
pentru că nu voiesc să apar nici pre-
tențios, nici în lumina, ca și când eu
aș dori să secer lauri privilegiați în
fața opiniei publice peste colegii mei
Episcopi. Eu mă voi strădui și
acum, pe cum m'am străduit în tot-
deauna, ca simplu să-mi fac da-
toria, nu pentru ca să-mi câștig
merite, ci pentru respectul cu
care datoresc legilor, le observ
acelea cu credință și fac să le ob-
serve și supușii mei.

Ilustritatea Sa a avut bunăvoința,
ca în vorbirea de astăzi se accen-
tueze, ca și când eu aș fi zis, că
numai în institutul pedagogic și cel
teologic de sub conducerea mea s'ar
da respectul cuvenit statului unitar
național, va se zică, numai în institu-
tele mele, s'ar da la instrucție dato-
rita atenție constituției și respectării
aceleia. Dacă Ilustritatea Sa își aduce
aminte, am zis, că deși nu am avut
impunerică dela nime, nici rugat nu
am fost de nime, ca să-l reprezint, și
nici nu m'am considerat de compe-
tent la așa ceva, am zis, că toți Epi-
scopii au jurat pe constituție prin ce
nu numai pe sine s'au deobligat a

respecta legile, ci ale observa și cu
supușii lor și toți Episcopii Români,
cârmuiesc în acest spirit. Ilustritatea
Sa a fost așa de bun să reflecteze în
ședința trecută la aceasta, dar atunci
cu considerare la timpul înaintat, nu
mi-a stat în putință să reflectez.

Atunci ați binevoit a zice, că
recunoașteți, că în institutele româ-
nești de învățământ și în general la
Români nu există tendințe îndreptate
împotriva statului, dară sunt tendințe
îndreptate împotriva caracterului na-
țional al statului. În privința aceasta
să-mi dea voie Ilustritatea Sa, ca să
declar și acum ceea ce am înțeles și
am voit s'o spun atunci, că *noi recu-
noaștem statul unitar politic*, o mărtu-
risim aceasta, am pus jurământ pe
constituția aceluia și dorim să educăm
în această direcție tineretul încredințat
nouă (*Aprobări*). Aceasta a mărturi-
sit-o și o mărturisește cu mine dim-
preună toți Episcopii Români și nu
cred, că în această direcție m'ar putea
combate cineva.

Atâta am fost dator și am voit
să spun Ilustrității Sale. Și dacă Exe-
lența Sa Dl prezident și Ilustrii mag-
nați îmi încuviințează, doresc să re-
flectez și la întreruperea aceea scurtă
pe care mi-a adresat-o azi înainte de
amiazi Exelența Sa Hadik, că va veni
la noi ca să se convingă, dacă de
fapt instruăm și conducem astfel tine-
retul nostru, ori ba?

Eu pe Exelența Sa îl voi primi
cu cea mai profundă prevenire, îl voi
călăuzi în persoană în institutele no-
stre și sunt convins, că într'acele nici
odată și nicăiri nu va afla ceea ce față
de unitatea statului — înțeleg, *unita-
tea politică*, — s'ar putea recrimina în
orice direcție. Am accentuat unitatea
politică din motivul, că Ilustritatea Sa
contele Károlyi Gyula a atăcat și
combătut în vorbirea sa de astăzi
politica culturală inaugurată de guvern
și mai ales, pe dl ministru al cultelor
din pricina enunțării, că limba este

numai o parte a culturii. Din parte-mi
atâta pot să zic, că eu nu în unita-
tea limbei, ci în unitatea sentimente-
lor văd siguranța patriei. (*Aprobări*).
Unitatea sentimentelor o văd asigurată
în împrejurarea, că fiecare cetățean al
țării să se simtă bine în patrie; și să
va simți bine atunci, când ori care
dorință dreaptă, justă și legală i-se va
respecta și se va implini. Directiva
aceasta am văzut-o eu inaugurată de
guvern și de dl ministru prezident
prin cele două ordine privitoare la
instrucția poporală.

După-ce nu numai aici și nu
numai în Camera deputaților ci și în
opinia publică a fost atăcat, mai ales
dl ministru al instrucției publice, pentru
cele două ordinațiuni mai înainte amin-
tite, dintre cari una se referă la
edificiile școlare, alta la limba de cate-
hizație, din parte-mi cred, că îmi fac
numai datorința, când Excelenței Sale
și guvernului îi exprim aici mulțumitele
mele, pentru aceste două dispoziții,
deoare-ce prin aceasta au îndeplinit
un lucru folositor, patriot și just. Pot
se zic, că mi-a căzut foarte rău, că
pe când guvernul a îndeplinit un astfel
de act corespunzător învățaturii bise-
ricii catolice, cum este dispoziția re-
feritoare la limba de catehizație, tocmai
în unele foi catolice am văzut atacuri
împotriva acestei ordinațiuni, de unde
am așteptat îndeosebi, că aceasta
ordinațiune va fi salutată cu toată
căldura.

Dl ministru-prezident a declarat în
Camera deputaților, cu ocaziunea discu-
țiunii asupra budgetului, că guvernul
nu se va opri în drumul de a face
dreptate cetățenilor de altă limbă.
Dați-mi voie Ilustri Magnați, ca după-ce
— să nu mi-se impute ca o lipsă
de molestie, repetarea acestora — în
toate acțiunile, cuvântările mele, m'am
străduit încotinu să netezesc drumul
înțelegerii, al apropierii, se rog și aici,
pe toți acei colegi, cari pertractează
chestiunea foarte gingașă a naționali-

tăților, că fiind vorba de alte naționalități, să nu binevoiți a vorbi de cetățeni »de limbă streină«, ci de cetățeni cu »limbă maghiară« (*Aprobări*), pentru-că binevoiți a fi încredințați, că expresiunea «de limbă streină» nu cade bine naționalităților. Noi, nu suntem streini (*Aprobări*), ci tot astfel de cetățeni ai patriei ca și ceilalți. (*Vii aprobări*). Din considerații de distincție primim bucuros expresia »de limbă maghiară« dar expresia »de limbă streină«, binevoiți a fi încredințați, că ne cade rău și nu contribuie, ca să servim bună înțelegerea, în a cărei serviciu voesc să stau și pe venitor întotdeauna. (*Aprobări*).

Rog Onor. Guvern, să binevoască a continua și pe mai departe acțiunea întreprinsă în aceasta chestie, care a ajuns obiect de discuție. Fie convins guvernul, că vor fi întotdeauna, și mulți vor fi, cari vor recunoaște bucuros, că față de ei s'a procedat drept și just. Eu aici în Ilustra Casă-a magnatilor am dorit să dau expresie recunoștinții ce i-se cuvine guvernului pentru aceste două ordinațiuni. Și sper, că mergând mai departe pe calea aceasta, dreptatea își va face sieși drum înainte, și, pe lângă toate incidentele tulburătoare, se va înrădăcina convingerea, că pe urma împlinirii pretensiunilor juste, a aspirațiilor legale, va sta în serviciul afacerilor publice, un popor sănătos și îndestulit.

Și atunci întăriți moralicește și spiritualicește, ne vom întări și materialicește. Dumnezeu ne va ajuta doară, ca după acele vremuri grele prin cari am trecut, să urmeze și alte mai bune și la progresul moral și intelectual să se alătore și întărirea economică. Sper, ca și noi să putem zice, ceea-ce a zis regele Belgiei, cu ocazia urcării sale pe Tron: Belgia e fericită, pentru-că Belgia e bogată. Se apreciem și noi munca preoțimii și a învățătorimii și să le dăm posibilitatea, ca se conducă și să spriginească poporul și în direcție economică, ca astfel să fie întotdeauna cetățeni folositori ai patriei, (*Aprobări*).

În aceasta direcție am dorit să iau pe scurt cuvântul și rog din nou Onorabilul guvern, că primind declarația mea, prin care ne exprimăm pentru dispozițiile emise recunoștința, să-l rugăm ca se binevoască a merge mai departe pe calea aceasta.

Hadik János. Și mai departe?

Episcopul Vasile Hosszu. Dacă îmi permite Excelența Sa, da și mai departe. Dl ministru-prezident a declarat însuși, că mai sunt afaceri, cari așteaptă să fie rezolvate, Excelența Voastră încă va admite, că cerem și după aceasta toate cel-ce sunt juste, căci doară și Excelența Voastră v'ați exprimat convingerea, că într'o țară se poate forma un popor tare, numai pe baza egalei îndreptățiri. Aceasta însă e posibilă numai pe urma respectării dreptului și prin îndestulirea pretensiunilor juste. Primesc budgetul!

Limba maternă în școlile populare. Sub acest titlu, contele Tisza scrie un articol în „Igazmondó“, din care reținem următoarele: „Faptul, că preotul catehet român sau sârb e constrâns să folosească limba maghiară, pe care probabil nu o cunoaște cum se cade nici el, nici o mare parte a elevilor, cari numai atunci încep a o învăța, nu promovează nici măcar cu un pas chestia națională maghiară. Din potrivă, produce antipatie și indispoziție atât în preot cât și în părinți și va da anză, ca tocmai catehizarea — adică tocmai instrucția care poate avea cea mai puternică influență asupra inimei elevului — să fie folosită ca ațitarea dușmăniei față de limba și statul maghiar.

Orice om cu judecata echitabilă, trebuie să înțeleagă, cât de explicabilă e dorința, ca elevul să învețe a ceti și a scrie și în limba lui maternă. Ca să nu amintesc altceva: fata merge la servit, feciorul merge soldat, departe în străini. Bătrânii lor părinți, cari în vremea veche încă nu au învățat ungurește, nu pot primi dela ei o scrisoare, pe care să o poată ceti și înțelege fără ajutor străin; și nici ei nu pot primi decât știri verbale, căci copilul nu știe ceti epistola germană sau sârbească a părinților.

Apoi, augmentăm noi oare interesele națiunii maghiare, dacă admitem, ca nedestulirea aceasta, să crească? Oare nu va fi mult mai plăcută școala de stat în fața tuturor locuitorilor, când învățătorul se adresează micului elev, prietenește, în limba lui maternă; și nu va fi mult mai cu efect instrucția, nu va realiza elevul un progres mult mai bun atât în limba maghiară cât și în toate celelalte obiecte, dacă elevul poate înțelege pe învățător numai decât, din înțâia clipă?

FOIȚA.

Mica candelă *).

— După Petru Klotz. —

Ziua a apus. Marea schinteiază sub amurgul zilei. Brazilii și olivii se îndoaie sub razele aurii ce cad peste ei. Prin tufe de laur se resfață zefirul și prin frunzișul întunecos al ciprului își cântă privighitoarea cântecul său ingeresc. Soarele mai luminează odată zidurile albe ale claustrului San-Martino, apoi își ia dela el adio.

Pe zidurile acoperite cu mușchi șade un călugăr. Pe fața-i tineră se observă o seriozitate sfântă. Renunțarea și penitența au săpat brazde adânci pe fruntea lui. Lui însă nu-i e greu jugul, pe care de bună voie și l-a luat.

A pășit pragul claustrului de tot nevinovat. Dorul de-a abdice de cele lumesti și de a intra între carthauseni nu s'a născut în nopțile pline de extaz, nu s'a născut dorul acesta nici între zidurile vre-unei închisori, ci a venit de bună voie. A venit să ispășească păcatul tatălui său, care și-a ucis pe

un prietin al său, apoi inconștient s'a aruncat între valurile apei. Așa deveni el fiul suflătesc al sf. Bruno.

Privirea lui cădea liniștită peste frumsetile Neapolului, gândul lui însă era la o mică ridicătură, ce se afla la marginea mării înaintea unei statue a Vergurei Maria. Înaintea acestei statue — aparată de vânt și de ploaie — ardea o mică candelă. Lumina blândă a candelii stârni în inima lui o durere adâncă.

Acolo zace tatăl său. Valurile mării îi acopere mormântul și ele îi cântă amintirea veșnică. De câte ori nu s'a plimbat el în serile frumoase pe la statuie cu Sora sa Lauretta! Lacrimi calde le inundau fața, iar inimile lor curate înălțau câte-o rugăciune aprinsă, înspre steaua mării. Cât de des aprindeau mâinile Laurettei candela aceea! — Când trăia încă tatăl său acolo și desfăcea rociul cântându-și cântecul pescarului.

Călugărul era desmerdatul favorit al pescarilor din acel ținut. Era un tiner de-o frumusețe rară. Avea trăsături fine, iar părul negru îi cădea în valuri pe umeri, ca și clasică diademă de bronz, cu care era încoronat Apollo. O singură ființă avea voie să se apropie de el: sora sa Lauretta, pentru care avea o iubire de inger.

Razele micuței candelii îi umplu acum inima de duioase amintiri. Isi aduce aminte prin ce căi încurcate a scăpat el de sgomotul

lumii. Era o noapte furtunoasă, când a primit binecuvântarea mamei sale și a plecat prin furtună spre claustru. A intrat singur într'o luntriță. În drumul său însă de sute de ori privia înapoi la statua Vergurei Maria, până când după multă luptă cu valurile mării ajunse la malul Puteol. A împins apoi barca în largul mării și în scântăitul cercetător al stelelor s'a furișat la poarta claustrului.

„A plecat fără știrea pescarilor. A voit să facă între ei impresia, ca și când el și-ar fi aflat moarte între valurile nemiloase ale mării. A voit să fugă de lume, de ispitele și deșertăciunile ei, să nu știe nimeni de el și să-l uite toți.

„A văslit pe mare și nu s'a mai reintors“ — zicea Lauretta pescarilor, cari erau întristați de moartea soțului lor. Peste câteva zile i-au aflat barca — acum fără pescar și fără vâsle...

Cum a venit de tăcut în seara aceasta așa s'a și întors în chilia sa. Buzele lui tremură cu dulceață în rostirea rugăciunilor cucernice și el își poartă cu drag greutatea dulcii ale renunțării.

Zi de zi vine așa pe zidul din jurul grădinii, ca un luceafăr de seară. Vrea să vadă — și numai un minut — că mai arde mica candelă.

*

Nu departe de malul Posillipo, se află o colibă de pescari încunjurată cu portocali.

*) Citită la ședința festivă a Reuniunii Mariane dela gimnaziul și preparandia noastră în 6 Maiu n. c.

E vorbă aşadar de dispoziții, cari nu ştirbesc întru nimic caracterul maghiar al şcolilor de stat; dimpotrivă nu pot decât să potenteze succesul instrucției maghiare, în schimb satisfac şi unor dorinți foarte îndreptăţite şi foarte respectabile, câştigând pentru şcolile de stat inima cetăţenilor nemaghiari, şi cu aceasta se face un serviciu chestiei maghiare“.

De câte-ori am spus noi vorbele aceste, pe cari vine să le confirme, în sfârşit, şi ministrul-prezident!

Expozeul lui Sasanov. Ministrul rus de externe şi-a ţinut expozeul în Duma rusească. A vorbit despre războiul balcanic, chestiunea Orientală, despre pretenția ruso-franceză, zicând că singur aceasta e în stare să garanteze azi pacea europeană. Necesitatea acestei alianțe o vad toate statele din Europa. Cu ajutorul ei, Rusia ar fi într-o pretenție mai strinsă şi cu Anglia. Pe urmă Rusia se zăreşte să susțină o bună pretenție şi cu Austro-Ungaria şi Germania, dar voeşte să-şi apere interesele sale în Balcani.

Despre România a zis: Vizita moştenitorului de Tron român la Petersburg din zilele trecute este un puternic document de amiciție sinceră ce îi păstrează Rusia României şi de reverința cu care priveşte la înţeleptul rege român. Speră că întâlnirea dintre ţarul şi regele Carol, care va avea loc în curând pe teritor român va duce la o apropiere sinceră aceste două țeri.

Locul lui Mangra la Academia română. Ziarul „Seara“ din Bucureşti scrie, că excursioniştii turci vizitând localul Academiei române s'au interesat mai de aproape de scandalul provocat de Mangra în zilele trecute. Apropiindu-să de locul, unde a stătut cu acel prilej Mangra, au vazut,

că locul e semnat cu o cruce mare neagră cu inscripția: *Mort*. Se zice că scaunul lui Mangra e rezervat ca veşnică şi tristă pomenire.

Pagini ştiinţifice.

Comunismul şi Socialismul.

— Note şi reflexii. —

(Continuare).

Creştinismul.

„Problema socială îşi are deja rădăcinile în instituțiile religioase şi civile ale poporului jidovesc. Triburile jidoveşti, sistemul averei comune, e întocmit în scurtă vreme cu cel al familiei şi individului. Cu progresele culturii economice creşte diferența de avere şi multe instituții se formează pentru sanarea acestor neajunsuri, cum sunt îngrijirea de popor şi regularea datoriilor. Aşa e anul „jobel“, ca la 50 de ani debitorul alungat din posesiunea sa să-şi recapete el ori familia lui posesiunea pământului. În fieşte-care 7-lea an incetează datoria. Uzura numai față de străine permisă, iar obiectele indispensabile de lipsă pentru trai era oprit a fi cuprinse. Slavul care e dator în anul al 7-lea era eliberat. În fieştecare 7-lea an pământul era lasat ţelină şi dat săracilor. Mai vartos regele Iosia se ocupa cu chestiile aceste, dar clasele mai avute se opuneau foarte şi așa era greu de realizat aceste legi, cari apoi sub domnia Romanilor şi-au pierdut caracterul practic.

„Cu profetii se răspândesc ideile de egalitate şi frăţietate, dar împrejurările nefavorabile nu le-au lăsat să prindă rădăcini adânci. Cu toate, că de comunism, în sensul

strict al cuvântului, încă nu putea fi vorbă, totuşi essaeismul se apropia de comunism: un fel de comunism ascetic, unde apare comunismul averilor. S'a mai vorbit de comunism la Greci, dar numai la evrei s'a realizat intrucâtva şi acest sistem a durat aproape 200 de ani cu succes moral şi nobil¹.

Essaeismul are rol important în înlăturirea ideilor comuniste cu creştinismul. Că socialismul modern ar fi în legătură cu Christos nu se poate afirma, căci Christos în primul rând a predicat morală, legi morale şi nu sistem social. El — ce-i drept — vorbeşte celor săraci şi asupriți, deci contra celor bogati şi uzurari, dar Christos nu predică revoluție şi nu voieşte să răstoarne orice auctoritate. Invăţătura Lui în primul rând e invăţatură etică. Ideile răspândite de El au fost formulate de învăţecii Lui. Aşa aflăm că la primii creştini era un fel de comunism în comuna bisericească a Ierusalimului, unde primii creştini toate averile şi-le puneau la picioarele apostolilor şi nimenea nu zicea, că cela ce are e a lui, căci toate le erau comune²).

Că comunismul averilor se află în faşele apostoli, aceasta nu se poate nega, dar acesta e numai un comunism ideal. Invăţaturile lui Christos au prins adânci rădăcini în sufletul primilor creştini şi astfel ei, din

¹) B. Földes o. c. l. p. 42 scl.; şi Adler „Geschichte ser. soc. u. Comm. von Plato bis zur Gegenwart — Lipsca 1899.

²) „Iar la mulţimea celor ce au crezut avea o inimă şi un suflet şi nici unui nu zicea de averea lui, că este a sa şi le erau toate comune“ — „Şi nu era nimenea între ei lipsit, că toți cari aveau ţarine sau case vânzându-le aduceau preturile celor vândute şi le puneau la picioarele apostolilor şi se împărţia fie-cărui după cum el avea trebuință“. Faptele Ap. IV. 32, 34—35.

Acolo şade Lauretta şi cu mamă-sa. În inimile lor domneşte pace, pace şi linişte în colibă. Afară însă şueră cu putere şi cu furie viforul.

— Pe o vreme ca asta nu poți merge la statua Madonei. Aprinde aici acasa o mică candelă!

— Dar trebuie să mă duc mamă — răspunse Lauretta cu hotărîre.

Mamă-sa se uită serios şi trist în ochii ei umezi. — Mamă, dacă mica candelă numai arde afară lângă Preacurata Maria, eu sunt moartă în ochii fiului tău. În fiecare zi el priveşte statua din San-Martino, să vadă mai arde candela. Când s'a despărţit mai pe urmă de mine şi a sărit în luntre de sute de ori m'a rugat: „Lauretto să nu-ţi uiti de mica candelă!“ Şi din mijlocul mării mi-a strigat din nou sa nu-mi uit de ea.

— Oh! scumpul meu copil, credinciosul meu copil!“ — oftă mamă-sa şi ochii i-se umplură de lacrimi.

Iar Lauretta s'a grăbit la statuă: aprinse candela şi se reîntoarse acasa mângăiată.

*

Au trecut 13 luni de atunci. Ziua a apus din nou. Luciul mării schinteiază din nou sub amurgul sării. Brazilii şi olivii se îndoiesc sub razele aurii ce cad peste ei. Se resfaţă şi acum zefirul, cântă privighitoarea, iarăş se află călugărul pe zidul ce

încunjură grădina. Mica candelă însă numai arde!

„Odihnească în pace!“ — aceste cuvinte izbucniră din inima lui şi de când a păşit pragul claustrului numai acum i-se umplură ochii de lacrimi. Tacut şi îngândurat se reîntoarse în chilii sa.

De acum numai am! — suspină în plâns de sute de ori. Şi sub haina sa aspră de călugăr de sute de ori mai tare îi bate inima pentru iubirea de mamă, decât oricând altădată.

Mamă-sa de fapt murise. În ora morţii, copila sa moarta Silvia i-a apărut ca în vis. Măinile ei uscate ridică încă odată la buzele-i tremurânde cartea de rugăciune, apoi palpitarea inimii i-a încetat pentru totdeauna.

Lauretta a petrecut-o până la mormânt, şi în acelaş timp pentru ea se ruga credinciosul ei fiu în claustrul San-Martino.

E ziua a treia. La miezul nopţii glasul plângător al clopotului chiamă pe călugări la rugăciune. Cu felinarele în mâni îşi părăsesc chiliile, se adună tăcuți şi trec încet prin grădina claustrului spre uşa bisericii. Se aude numai şgomotul fântânii, paşii ghetelor şi fâlfăitul mantalelor dure. Şi pescarul de odinioară din Posillipo, îşi atinge fruntea cu apă sfinţită, apoi păşeşte în biserică.

Despre durerea lui însă nime nu ştie.

După rugăciunea de miezul nopţii bate toaca. Se înalță apoi figura venerabilă a

priorului şi după o scurtă pauză, cu voce cadentată întonează: „Să ne rugăm pentru o mamă moartă!“ — Nici un nume, nici o vrăstă nu spune.

Oare pentru a cui mamă se roagă? Nime nu ştie, nime nu presimteşte şi vâlul etern va acoperi şi secretul acesta. Fiecare se roagă cu capul piecat şi totuşi trimite gândurile în secret la mamele lor. „Oare mai trăieşte mama, pe care așa zicând de copii am părăsit-o?“ — Nime nu răspunde însă. — Renunțare! Suferință!

Unul dintre ei însă ştie Pescarul din Posillipo Mama lui a murit. Candela stinsă de dincolo de chemare i-a adus vestea tristă. Nime nu observa însă cum din ochii lui curg lacrimi. Nime nu vede durerea adâncă şi sbuciumul lui amar.

Tăcut şi singuratic părăseşte biserica şi continuă să-şi poarte greutatea dulce a crucii, până nu-i va ajunge vieța pe muntele Golgota.

Numa-i un-a-i apasă sufletul: sora-sa Lauretta, că oare ce e cu ea?

Odată înaintea statuei şi-a tradat şi ea secretul, că voia să între în claustrul sf. Cecilia din Roma, căci şi ea voia să sufere pentru tatăl său. Voia să măte şi ea rugăciuni pentru sufletul părintelui său. După moartea mamei sale va mai aprinde încă de 3 ori candela şi în ziua a 4-a îşi va lua şi ea rămas bun dela casa lor.

iubire față de deaproapele, jertfeau totul pentru ajutorarea celor lipsiți. Nu era, însă, aceasta o lege a comunismului, ci numai imboldul iubirii, care nu cunoaște nici o piedecă, nimeni nu era constrâns să o facă aceasta. Primii creștini formau o familie, o comunitate și se îngrijeau mai vârtos de cei săraci, cu toate, că în aceste comune erau și oameni cu avere³⁾.

Din câte acuze i-s'au adus creștinismului nu aflăm nici una, care să zică, că creștinismul voește să șteargă dreptul de proprietate și să răstoarne starea socială. Creștinismul fu primit de popor ca și un salvator și principiile creștine le-a acomodat împrejurărilor sale materiale, îl credeau ca și pe o reformă socială.

Sfinții Părinți.

Starea socială e aspru criticată și de sf. Părinți, mai vârtos în veacul al IV-lea, când accentuând egalitatea și dreptatea, apropiu foarte mult de comunism. Așa Lactanțiu și Sf. Vasile cel mare și mai vârtos Crysostom: toți vorbesc contra averei și uzurei și preamăresc munca cinstită. Mare influență au avut învățăturile creștine despre economia socială a lui. Sf. Hieronim, Ambroziu și mai ales S. Augustin. Hieronim condamnă uzura, iar ce privește averea totul atârnă dela modul cum e folosită. Numai așa te poți îmbogăți, dacă altul sărăcește prin urmare bogăția e nedreaptă, iar dreptul de proprietate estinde numai la ce e indispensabil.

Ambroziu se bazează pe Cicero, Origen și s. Vasile. Vorbește contra bogățiilor aproape cu același foc ca și socialiștii de azi „Quantorum vitas in illo in funditis auro“, apoi „Alinae nobis divitiae sunt“. Asemenea și s. Augustin preamărește munca și condamnă averea. Cel ce are superfluu, ține bun străin! „Res alienae possidentur, cum superflua possidentur“.

Principiile s. Augustin au fost conduse până în secolul XIII pe vremea s. Thoma de Aquino.

³⁾ Dobschitz: Die urchristlichen Gemeinden — Lipsca 1902.

Călugărul mai vede în 3 zile lumina blândă a candelii. În ziua a 4-a candela e stinsă și numai rugăciunea fratelui o conducea pe Lauretta în orașul veșnic.

Lauretta încă — mai privește odată dealul San-Martino și un ultim Dumnezeu cu tine îi trimite dulcelui frate.

E din nou seară. Brazilii și olivii se îndoiesc sub razele aurii și grele, din nou se resfață zefirul și cântă privighetoarea. Iarăș a răsărit luceafărul de seară și desfătându-se privește spre sinul Neapolului.

Călugărul numai șade însă pe zidurile claustrului. Mica candelă nu mai arde și lumea nu mai avea farmec pentru pescarul din Posillipo.

Dumitru Toncean.
ped. an IV.

Aceasta direcție comunistă o părăsește biserica, când începe să primească în sânul său și clasele mai înalte, iar de altă parte începe și ea a poseda averi.

Principiile comuniste, apoi, au fost reînviolate față de biserică de către diferitele secte ca albingensii, catharii, patarenii, waldenzii, frații apostolici, apoi husiții, adamitiții, taboriții, echiliaștii și alții, cari propagau comunism în averi și unii și în femei. Așa Carpocrates predică comunism în averi și femei și pe baza acestor principii s'a înființat societatea carpocratilor.

În miniatură a mai rămas comunismul doar la ordurile călugărești. Era accentuat mai ales de s. Francisc de Asissi și de filozofii Abaslard, Rogerii, Bacho și alții. La acest sistem al călugărilor se provoacă socialiștii și zic, că dacă aici e posibil, pentru ce nu s'ar putea realiza și în societate — E ușor într-o călugărie, unde numai aceea merg cari abzie de toate bunurile lumesti materiale și se jertfesc cu totul bisericii lui Christos, mântuirii sufletului. Aceștia sunt așa de încântați de sublimul creștinismului, că toate le jertfesc; și neînțelegeri între ei nu sunt pentru cele materiale. Dar puțini sunt cari se poată abzie de bunurile lumii acesteia și să se ridice la un așa grad de perfecțiune sufletească. Apoi mai vine împrejurarea, că acest sistem e ajutat și sprijinit de celibat. Familia și votul paupertății sunt două noțiuni ce se eschid una pe alta⁴⁾.

(Va urma).

Bpesta.

N. Flueraș.

Reviste.

Revoluție în Albania. Cine a organizat conspirațiunea? Principele s'a refugiat pe un vas italian. „Vossische Zeitung“ din Berlin, publică în 9 Mai următoarele despre recente evenimente din Durazzo:

S'a vorbit despre o conspirațiune a lui Essad pașa contra prințului Wilhelm. O astfel de conspirațiune n'a fost. Cu drept cuvânt se poate vorbi însă despre o conspirațiune a prințului Wilhelm contra lui Essad pașa. Prințul Wilhelm avea motive serioase să tremure în fața acestui puternic șef al celui mai mare trib albanez și de aceea îl menaja. Cu ocaziunea decretării mobilizării s'a dovedit însă că și influența lui Essad pașa slăbise și țărani din toate teritoriile locuite de tribul Toptani, au refuzat să se conformeze chiar și ordinelor date de Essad. Prințul Wilhelm

⁴⁾ Cf. V. Cothrein: Der Socialismus.

văzând că Essad pașa devine inutil, continuând să fie însă primejdios, a hotărât să se debareze de el și în vederea acestui scop a organizat o ade-vărată conspirațiune.

De cu noapte cele 4 tunuri primite ca dar dela Austro-Ungaria, cu ocaziunea instalării sale la Durazzo și cari se aflau așezate la o distanță de 600 metri de locuința lui Essad pașa au fost îndreptate spre palatul acestuia.

Prințul era înțeles cu Austro-Ungaria și cu Italia și de aceea Turkan pașa, care locuia tot în palatul lui Essad a fost trimis în străinătate ca să nu încurce planurile cari se țăseau, pe tăcute.

Pe la orele 4 dimineața, când Essad pașa se afla încă în pat, s'au descărcat șapte focuri de tun asupra casei acestuia, dărâmând acoperișul și făcând mai multe spărturi în zid.

Essad pașa sări speriat din pat și punând mâna pe un revolver a tras mai multe focuri asupra oamenilor înarmați cari încunjuraseră casa. În acest interval oameni credincioși lui Essad îi veniră în ajutor și se începu o ade-vărată luptă între naționaliștii din stradă și aderenții lui Essad. În lupta aceasta au fost omorâți trei oameni de a lui Essad iar mai mulți naționaliști au fost răniți. Atunci apărură pe câmpul de luptă comandantul detașamentului italian, maiorul Multedo și dădu ordin pentru încetarea focurilor. Intrând apoi în casă, îl găsi pe Essad în haine de noapte și soția acestuia se aruncă la picioarele lui implorându-l să cruțe viața soțului ei. Essad pașa declară că este la dispoziția lui Multedo și a Italiei. Multedo luând răspundere pentru viața lui Essad și a soției sale, îi escortă la legațiunea italiană.

Situația este încă foarte amenințătoare și comandantul staționarului italian a imbarcat pe mai mulți italieni din Durazzo spre a le asigura astfel viața.

Se știe că o escadră engleză ar fi în drum spre Durazzo.

După deținerea lui Essad, s'au făcut perchezitiile domiciliare la locuința lui Essad-pașa. Intre acte s'a aflat o epistolă, adresată de Essad unui conducător de trib albanez. În epistolă Essad îi dă instrucțiunile necesare, cum să organizeze oștirea și pe ce cale să

Pentru ceice fumează țigarete și cu considerare la sănătatea lor, spesează bucuros la zi cu câțiva fileri mai mult, este cea mai bună, dar și cea mai scumpă foiță

„Modiano“ Club Specialite.

La recomandarea medicală atât foița, cât și tuburile sunt neimprimite, dar în lăuntru ie la ambele semnul numelui fabricantului S. J. Modiano

intenteze atacul împotriva oraşului Durazzo. S'a găsit şi un plan, în care se spune, că răsculaţii să-şi organizeze în Scutari o oştire, pe care s'o înarmeze în secret şi după un plan stabilit, să asedieze oraşul Durazzo din diferite părţi.

Răsculaţii au ocupat sub conducerea lui Arif Hikmet oraşul Tidana. Trupele guvernului au suferit mare înfrângere. Pentru suprimarea cetelor de răsculaţi, postaţi lângă Sijak, a plecat o trupă de voluntari, cari i-au provocat să se împrăştie. Răsculaţii au promis, că se vor împrăştia dar vor trimite la Durazzo o deputaţie, care le va preda dorinţele, cerând împlinirea acelorora.

Partizanii lui Essad au pătruns în centrul Albaniei. *Printul Wilhelm a fost silit să se refugieze* din Durazzo, cu familia şi suita, pe vaporul italian de războiu Misurata.

Chestia albaneză preocupă toate puterile mari din Europa. Rusia militează pe lângă faptul, că de se vor face toate investigaţiile necesari, prin cari dovedindu-se nevinovăţia lui Essad, el să fie pus de nou în postul său.

Naţionalişti din Durazzo au ținut un mare meeting şi discutând despre tradarea lui Essad, au atacat vehement întreg sistemul de guvernare de până acum.

O adunare secretă au ținut şi partizanii lui Izzed fostul ministru de războiu din Constantinopol. Tinerii turci şi ofiţerii turci, veniţi în număr mare la aceea adunare, au decis, ca în Albania vor provoca revoluţie, vor detrona pe domnitor şi pe paşa Izzed îl vor proclama de rege al albanezilor. Ca să-şi ajungă ţinta au trimis agitatori secreţi în Albania, ca aceia să atragă poporul pentru planul lor. Agitatorii au trecut prin Sârbia în Dibra agitând pretutindeni pe locuitori împotriva principelui Wilhelm.

Albanische Korrespondenz e informat, că Essad, e vinovat fiindcă el a pus la cale revoluţia, voind să detroneze pe Wilhelm, şi pe urmă să-şi ocupe locul. E vinovat şi din motivul, că şi-a făcut mărci postale, cari îi poartă chipul.

Puterile mari s'au învoit ca din trupele internaţionale 500 soldaţi să plece la moment în Durazzo, unde după cea mai nouă ştire sosită în Trient răsculaţii au început asediarea oraşului. În mai multe părţi se formează bande, cari provăzute cu arme se pregătesc spre Durazzo. — Vre-o trei sute de răsculaţi au desfăcut steagul turcesc în Kavaja, departe de Durazzo, cam 20 kilometri.

Războiul din Mexico. După o informaţie din Jaurez generalul Villa — din tabăra răsculaţilor — a raportat o învingere decisivă la Saltilion asupra trupelor guvernului. A făcut prizonieri peste o mie de ostaşi, Intre prizonieri sunt doi generali şi 53 ofiţeri de ai lui Huerta. Dintre cei 53 ofiţeri — după terminarea luptei — Villa a dat ordin ca 32 să fie împuşcaţi. Ordinul a fost îndată executat. Acest fapt a supărat foarte mult pe Wilson. În Mexico City frica e mare. Asemeni mare panică domneşte în Mazatlan. Oraşul l-au încunjurat un mare număr de răsculaţi. Generalul Villa a raportat despre ocuparea oraşului Monclavas. Cu ocaziunea aceasta a pus mâna pe 800 prizonieri, şi mai multe tunuri. Alvarez, Munz şi Ozorno, generalii lui Huerta, foarte probabil, că au căzut la ocuparea oraşului Monclavas. Constituţionalişti au avut puţine pierderi. Într'un interjiv Wilson s'a exprimat, că nu aprobă adnexarea unei părţi din Mexico. Intre Veracruz şi Mexico — City, trupele americane au ocupat toate poziţiile strategice şi au săpat şanţuri mari de apărare. — Punctele strategice comunică cu centrul cu telegrafia fără sârmă. Trupele americane s'au pornit către capitală.

Locale.

Steagul naţional de pe catedrală a dat prilej la comentarii furioase în presa jidano-maghiară, cu excepţia ziarelor mai serioase şi mai apropiate de guvern.

Iată de pildă, ce scrie „Pesti Hirlap“: „Comuna Blajului a fost Sâmbătă teatrul unei periculoase tulburări valahe. În zori de zi s'a arborat steagul românesc roşu-galben-albastru pe turnul bisericii gr.-catolice. Jandarmăria s'a înfăţişat numai decât pentru a sechestra drapelul. Când s'a lătit vestea aceasta, s'a adunat o mare mulţime în faţa bisericii, ca să împedecă sechestrarea drapelului. Apoi au început să aclame pe regele Carol, care îşi serba aniversarea încoronării. După-ce jandarmăria a încercat din nou zadarnic să împrăştie mulţimea, a sosit o trupă de husari şi au dat mai de multe ori năvală asupra mulţimei, care a opus rezistenţă şi miliţiei, dar văzând că sunt mai mulţi răniţi, a rupt-o la fugă. Jandarmăria a deţinut mai mulţi studenţi. Agitaţia e aşa de mare, încât „s'a cerut întărirea jandarmăriei“.

„Ujság“-ul din Cluj, spune în legătură cu steagul de pe catedrală şi de cel arborat în 3 Maiu pe crucea din drumul ce duce la Sâncel şi avea inscripţia „*Bate ceasul! Carpaţii se înfioură!*“

Pentru stabilirea adevărului, susţinem într'u toate cele comunicate în scurta notiţă a n-ului nostru anterior.

N'a fost nici o demonstraţie cu acest prilej, afară doar de câteva proteste a publicului, cari vedea cum jandarmii se năpustesc asupra copiilor nevinovaţi, cari s'au

adunat şi ei să vadă steagul, cum se adună la ori-ce ocazie de felul acesta.

Aceste au fost într'adevăr scene feroase. Ținuta aceasta, şi mai ales isbucnirile, ce se auziau pe ici-colo şi din gura câte unui funcţionar public au desiluzionat pe toţi cei-ce mai credeau în zorile noi ale aşa zisei împăcări româno-maghiare.

Cei doi husari (cari se afla întâmplător, la şura metropolitană cu armăsarii de prăsilă) au năvălit cu armăsarii asupra mulţimii, lueru pentru care au fost traşi la răspundere de provizorul dominal, şi pentru care şi vor lua cuvenită pedeapsă.

N'a fost nici un rănit.

Studentul deţinut a fost pedepsit cu 8 zile închisoare, încă în aceeaşi zi. Iar doi servitori cu câte 5 zile.

S'au făcut de altcum remonstrări împotriva atitudinii jandarmilor, prin avocatul nostru arhidiecezan.

În legătură cu aceste mai anunţăm, că reprezentanţa comunei Blaj, a hotărît unanim să facă demersuri pentru a se trage la răspundere jandarmii, cari au pătruns în curţile şi casele locuitorilor din Blaj, ca se prindă pe cei „vinovaţi“. Se va face arătare din partea reprezentanţei şi împotriva husarilor, cari sunt dispuşi pentru îngrijirea armăsarilor dela curtea metropolitană, din motivul, că au năvălit asupra cetăţenilor în piaţă. Asemenea demersuri se vor face şi din partea direcţiunilor şcolare la locurile competente.

Diverse.

Din cauza sf. sărbători de Joi — Iălţarea Domnului — nrul proxim va apărea Sâmbătă.

Vicar general arhiepiscopesc arhidiecezan. *In urma dimisiei Ilustrităţii Sale părintelui prepozit Ion Micu Moldovan, a fost numit Vicar general pentru arhidieceză Reverendissimul domn Dr. Victor Szmigelszki. Noul vicar este totodată şi president al exactoratului arhidiecezan.*

Sfinţia Sa Papa Piu, a trimis episcopului din Catania — a cărei locuitori, au fost cercaţi prin cutremurul de pământ din zilele trecute. — o epistoală de mângâiere şi suma de 9000 coroane pentru locuitorii rămaşi în mizerie.

A murit Francisc Kossuth. Ieri dimineaţa la orele 4 şi 5 minute a încetat din viaţă Francisc Kossuth. El s'a născut la 16 Noemvrie 1841 în Budapesta. Ca tinăr a călătorit împreună cu tatăl-său în Italia, unde a intrat în serviciul statului ca inginer. După moartea tatălui-său, la anul 1894 s'a întors în Ungaria. Aici fu ales în scurtă vreme deputat şi pe urmă — conziderându-se meritele tatălui-său — de şef al partidului independist. Imormântarea îi se va face Joi înainte de prânz, pe cheltueala oraşului.

Defunctul n'a moştenit, decât în parte calităţile tatălui-său şi în politică a avut mai mult rol de teoretician, în vreme ce frânele partidului le îndreptau alţii.

M. Sa Regele Carol a adresat d-lui Ioan Brătianu, președintele consiliului de ministri și ministru de războiu, următoarea scrisoare:

Scumpul meu președinte al Consiliului.

Cu prilejul călătoriei mele pe Dunăre, împreună cu Regina și familia Mea, am avut deosebită plăcere de a vizita noul teritoriu alipit României în urma tratatului din București.

Nu pot îndeajuns arăta mulțumirea noastră sufletetească pentru dragostea cu care am fost întâmpinați de către întreaga populație, fără deosebire de neam și credință. Nu vom uita niciodată entuziasta primire ce ni-s'a făcut la Turtucaia, Silistra și în toate satele ce le-am străbătut până la noul nostru hotar, precum și graba cu care sătenii au alergat din locurile cele mai depărtate spre a Ne saluta. Aclamațiile nesfârșite din veche cetate al lui Mircea cel Bătrân, mai ales au găsit un resunet recunoscător în inimile noastre; dorința Mea vie este ca acest străvechi oraș, atât de înfloritor până acum câteva veacuri, să-și redobândească, împreună cu toată regiunea ce-i încunjoară, strălucirea de altădată printr'un nou avânt de propășire sub domnia Mea.

Aceeași primire însuflețită am găsit-o în toate orașele și satele de alungul Dunării, care ne-au reînviat scumpele lor dovezi de iubire de credință.

Este o plăcută datorie pentru Mine de a vă ruga să arătați tuturor cele mai vii mulțumiri din partea Mea, a Reginei și a membrilor familiei Mele, care își vor aduce aminte cu drag de această înălțătoare călătorie.

Primește, scumpul Meu președinte al Consiliului, încredințarea sentimentelor de afecțiune ce-ți păstrez.

Carol.

București, 7 Maiu 1914.

„**Despărțământul Alba-Iulia**“ al reuniunii Inv. gr.-cat. din arhidieceză își va ține adunarea generală de primăvară Joi în 28 Maiu st. n. a. c. la 3 ore d. a. în școala gr.-cat. din Șard, la care se invită prin aceasta Mulțon. d-ni preoți ca directori școlari, precum și toți cari doresc înaintarea învățământului nostru popular. Benic, la 20 Maiu 1914. George Spătacean, prezident.

Curs pentru dirigenți de coruri. Dl Ioan Harșia, bursier al „Societății teatrale române“ la conservatorul de muzică din Lipsca, va ține un curs pentru dirigenți de coruri din 1—30 Iunie st. n. în Teaca.

La acest curs ar fi de dorit, să ia cât mai mulți parte și anume: preoți, învățători, cantori și țărani. Instrucția se face gratuit.

Cei-ce doresc a lua parte la acest concurs, sunt rugați a se însinua d-lui protopop Nicolae S. Aron în Teaca (Teke) până cel mult la 31 Maiu st. n.

Rugăm, ca acest anunț să fie propagat cât se poate mai cu multă căldură în sinul poporului doritor de înaintare.

Accidentul unui ofițer. La alergările de cai din Cernauți locotentul Horodinski din regimentul de ulani a căzut din șea și a fost lovit de calul următor. Fiind transportat la spital s'a constatat, că nenorocitul și-a pierdut vederea. Nu sunt speranțe, că locotentul va scăpa cu viață. Accidentul a produs o impresie deprimantă asupra întregului oraș.

Știri din România. Ziua de 10 Maiu, aniversarea independenței și a regatului, a fost sărbătorită în întreaga țară cu o deosebită solemnitate și cu mult entuziasm. În București la Mitropolie în prezența MM. LL. regelui Carol și reginei Elisabeta, a tuturor miniștrilor țării în frunte cu dl I. C. Brătianu, primul ministru, s'a oficiat de către Mitropolitul Primat Konon și întregii cler mitropolitan obicinuitul Tedeum. — Au asistat reprezentanții din capitală a tuturor Puterilor străine, înalți dignitari civili și militari. După serviciul divin, M. S. Regele cu augusta Sa familie, cu dnii miniștri și persoanele oficiale au pornit spre capul căii Victoriei ca să primească defilarea trupelor.

Pe tot parcursul drumului, aclamau prin urale nesfârșite trecerea familiei regale. La orele 12 a început defilarea. M. Sa Regele a rămas foarte mulțumit de felul cum s'au prezentat trupele. După terminarea defilării, Suveranul s'a întreținut câțva timp cu ofițerii generali și apoi a decălecat. În aceeași ordine ca și la sosire cortegiul regal s'a înapoiat la Palat, în uralele mulțimei. Seara a fost iluminată. Muzica militară a cântat în piața teatrului până la orele 12 noaptea.

Cu mare însuflețire s'a sărbătorit 20 Maiu în toate orașele din țară. În Silistra, locuitorii orașului au fost anunțați de dimineață prin 21 focuri de tun despre însemnătatea zilei de 10 Maiu. Orașul a fost frumos decorat cu drapele naționale de către toți locuitorii.

Dela Societatea noastră teatrală. Comitetul „Societății pentru fond de teatru român“ a ținut în 3/16 Maiu a. c. o ședință plenară, în care s'a discutat temeinic noul plan de acțiune și — în special — chestiunea atât de mult discutată și de marele public românesc, a înființării unei trupe teatrale ambulante permanente. Comitetul a decis, pe baza raportului prezentat de dnul dr. Tib. Brediceanu și a expunerilor făcute de dl prezident, dr. Alex. Vaida-Voevod, să propună proximei adunări generale a Societății de un nou plan de acțiune, în urma dispozițiilor cărui să fie indemnizat comitetul să înființeze sau să subvenționeze o trupă teatrală ambulantă, îndată ce se vor găsi garanțiile necesare, morale, artistice și materiale, în ce privește deplina reușită a acestei întreprinderi.

În acest proiect de plan de acțiune se va propune adunării generale sistematizarea unui singur oficial permanent al Societății și ajutorarea cu burse suficiente, în deosebi a tinerilor români de ambe sexe, cari se vor dedica artei dramatice. Va mai propune adunării generale luarea tuturor măsurilor pentru o economisire rațională și potrivită considerațiilor juste de propagandă, cu scopul de a da viață cât se poate de curând, conform dorinții generale, unei trupe teatrale ambulante, permanente. Cassariatul a fost îndrumat să întreprindă toți pașii necesari pentru încasarea taxelor restante dela membrii. Comitetul contează la devotamentul membrilor față de scopurile nobile urmărite de societate.

Cu pregătirea noului plan de acțiune a fost încredințat dnul dr. Tiberiu Brediceanu.

Comisiunea încredințată cu cenzurarea operatelor înaintate spre concurs, neterminându-și încă lucrările, decernarea premiilor s'a amânat.

Cununie. Dșoara Valeria German și dl Sabin Petrean, își anunță serbarea cununiei, care se va ține Duminecă în 31 Maiu n. c. în biserică gr. cat. din Sibiu.

Felicitările noastre!

„**Uniunea femeilor române din Ungaria**“ își va ține congresul din estau în Sibiu. Pentru ocasiunea acestui congres s'a statuit următorul program:

I. În 7 Iunie st. n. a. c. întâmpinarea la gară a comitetului Uniunii prin Comitetul reuniunii femeilor române din Sibiu.

II. În 8 Iunie st. n. a. c.:

a) Participarea la serviciul divin.

b) După serviciul divin ședința primă a congresului în sala festivă a Asociațiunii.

c) La ora 1 masă comună în restaurantul dela Hotel Boulevard.

d) După-amiază vizitarea expoziției ce se va aranja la Școala industrială a reuniunii femeilor române din Sibiu.

e) Seara concert.

III. În 9 Iunie st. n. a. c.

a) Înainte de amiază ședința a doua a congresului tot în sala festivă a Asociațiunii, la ora 10.

b) La ora 1 masă în restaurantul Boulevard, oferită comitetului Uniunii și reprezentantelor reuniunilor surori.

c) După-amiază vizitarea muzeului Asociațiunii.

d) Seara reprezentațiune teatrală.

IV. În 10 Iunie st. n. a. c. excursiuni la Săliște, Rășinari și Călimănești.

Ducerea în îndeplinire a acestui program este încredințată unor comisiuni speciale:

a) comisiune pentru încuvișorarea participărilor la Congres; b) o comisiune pentru aranjarea concertului și reprezentațiunii teatrale; c) o comisiune pentru aranjarea mesei comune; și în fine d) o comisiune pentru aranjarea excursiunilor.

Programul concertului și al reprezentațiunii teatrale se va publica separat. Toate scrisorile, cari se referă la încuvișorare, pentru bilete la concert și teatru, la masa comună și la excursiuni, să se adreseze d-lui dr. *Ilie Beu* în Sibiu, Piața-mare nr. 22, cel mai târziu până în 5 Iunie st. n. a. c.

Dat în Sibiu la 21 Maiu 1914.

Maria Cosma m. p. *Dr. Beu* m. p.

P. S. Toate zărele românești sunt rugate a reproduce acest avis.

Atentat împotriva Banului din Croația.

În seara de 21 l. c. când contele Ivan Skerlec, eșia dela teatru, un elev dela școala comercială, s'a apropiat de automobilul Banului și dovedind o purtare deosebită, a fost prins și deținut de poliție. Aceasta căutându-l a aflat la el un revolver. Întrebat pentru-ce poartă arma a răspuns, că el n'a voit să comită nici un atentat, ci s'a obișnuit numai a purta totdeauna arma cu sine. Numele elevului de cl. III. e Schefer Milutin. Banul nu știe nimic de atentatul ce era, poate să fie îndreptat asupra lui.

Târgul de vite în Szászsebes se va ține în 30 și 31 Maiu. Szászsebes, la 14 Maiu 1914. Magistratul orașenesc.

Ciuma în Rusia. Satul Turkany din guberniul Baku a fost declarat contaminat de ciumă. Orașele din acest district sunt amenințate de a fi infectate de ciumă.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

În Hoteni ni-se aduce la cunoștință din partea preotului din Șugatag, că în urma ploilor dese a ezundat lza, a stricat podul din jos de Cuhea și astfel nu putem merge a treia zi, 12 Iulie la sfințirea bisericii din Dragomirești, cum era programul. Neliniștiți de această știre, plecăm pe o ploaie mărunță spre:

Giulești—Măra-Gyulafalva.

Îndată ce coborim de pe dealul dela Hoteni, trebuie să trecem prin apă, căci Mara se revărsese peste drum și grădinile mai joase. Ieșind din apă ajungi în comuna Hărniciești. Ne așteptau o mulțime de Evrei și câțiva Români curioși. Trecem prin Hărniciești, apoi Sat-Șugatag, pentru a ne opri la Giulești. Din Giulești ieși-se întru întâmpinare 108 călăreți. Între călăreți au fost și 2 Evrei: Moldovan Leib și Kahan Avram. — Podul peste Mara lângă sat e înfrumșetă cu petele în tricolor românesc nu destul de pronunțat. Binevenitează învățătorul penz. Hotea. Pe coasta bisericii aștepta mulțime de popor cu prapori și lumini, cari însă n'aveau farmecul, ce l-au avut la Vad de pildă, căci nu se inserasă destul. Abia străbătând prin popor, intrând în biserica spațioasă, nouă, de piatră, dar fără iconostas se fac rugăciunile dela litie. Preasfinția Sa ține o scurtă alocuție, spunând programul din altă zi și îndemnând poporul să se spovedească și cuminece.

11 Iulie—Vineri.

Vremea se deschide puțin și așa cu mai multă voie trage mulțimea de popor la biserică, unde se celebrează sfânta liturghie. Predică Prea Sf. Sa cu textul. «Dacă ați ști, că milă voiu și nu jertfă, n'ați judeca pe nime nevinovat». La luarea sfintei cuminecături s'a prezentat foarte mult popor; iar la sărutarea sfintei cruci 833. După sfânta liturghie agilul preot, Petru Salca voind să eternizeze momentul acesta, atât de însemnat al petrecerii Preasfinției Sale în parohia sa, a adus anume un fotograf dela Sighet, care să fotografieze mulțimea de popor, împreună cu preabunul lor Părinte. Preasfinția Sa nu-se împotrivesc acestei dorințe și așa se înșirue mulțimea de tineri și bătrâni pe coasta din dosul bisericii; iar fotografii a putut să facă un frumos tablou, ca suvenire.

Vizitație canonică.

După sfânta liturghie, să face vizitație canonică, fiind prezenți: Petru Birlea, prot. tractul Marei, Petru Salca, paroh, Gheorghe Pop, Mihaiu Hotea, Ioan Birlea, Vasile Pop, membrii curatoratului; Ilieșu Pirghia, Gheorghe Pop, Mihaiu Hotea, St. Rednic și Mihaiu Rednic membrii senatului școl.

Se constată, că protocolul esibitor e din 1899, protocolul senatului școl. din 1897, protocolul postal din 1899, — până azi. Protocol despre predici cateheză nu este. Matriculele botezaților, cununaților și a morților se află din 1839—1913. Circularele episcopicești din 1807 — până astăzi, ziarele bisericii, a școlii, a mănăstirii Giulești, fondului casei parohiale și cimiterului dela

1865. Averele în bani gata 620 cor. 88 fil., 5 acții la «Maramurășana» — 500 cor., obligațiuni private 16,914 cor. 50 fil., porțiunea canonică 50 jugh. 1082 st.². Biserica e de piatră, în stare bună, are 10 rânduri veșminte. Este apoi: 1. Antologhion. Râmnic 1745. 2. Liturghier. Târgoviște 1713. 3. Molitvenic. Blaj 1784, pe acesta înseamnă Rednic Ivan, l-a cumpărat la 1787, în care an au murit 300 de suflete în satul Giuleștilor de boala, ce era. 4. Octoih. București 1720. 5. Pentecostariu. Râmnic 1767¹⁾.

Mănăstirea dela Giulești.

Pe teritoriul comunei Giulești, cătră Sat-Șugatag este o mică bisericuță numită «mănăstirea Giuleștilor». Despre aceasta se susține, că a fost zidită la porunca cnezului Gyula, cea ce e puțin probabil. Mai târziu a servit însă de loc de rugă, călugărilor bazilitani până la domnia lui Iosif al II-lea, care între alte mănăstiri a închis-o și pe aceasta. De atunci a rămas cu totul delăsată, ruinată până la anul 1858, când preotul de atunci Petru Salca a restaurat-o și a servit în dânsa. Și azi se servește din când în când. În această mănăstire se află: 1. Antologhion. Râmnic 1737. Despre acest Antologhion spune o însemnare a preotului Petru Salca dela 1860, că aparține bisericii grecești, filialei dela mănăstirea Giuleștilor. Numita biserică l-a căpătat în schimb pentru un Mineu rutenesc dela parohia Napkor, în comitatul Szabolcs, care ar fi fost locuită oare când de Români, cari însă s'au rutenizat. 2. Catavasier. Blaj 1769. 3. Molitvelnic. Sibiu 1853. 4. Testament nou. Belgrad 1648²⁾.

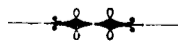
Casă parohială nu este. Școala e de lemn de brad, fundament de piatră, nu-e corespunzătoare legii și numai în parte, provăzută cu recvizitele de lipsă. Casa învățătorului e de lemn, cu patru încăperi, în stare destul de bună; are grajd, șură și colejnă—șopru de lemne. Edificele sunt asigurate la «Transylvania». Poporul concurge cu 800 cor. la susținerea școlii. În hotar sunt cinci cruci, care le susține biserica. În comună este «reuniune de cântări». Preotul are lectical dela toată casa 30 litre de cucuruz și 30 de ovăs și o zi de lucru cu mâncarea preotului. Pentru botez 1 cor., cununie 10 cor., prohod mare 4 cor. până la 32 cor., prohod mic 2—8 cor., maslu 2 cor., feștanie 2—6 cor., deslegare 2 cor., iar misa 1 cor. Cantorul are dela toată casa 1 cor. pentru cununii 2 cor., prohod mare 80 fl., până la 6 cor., prohod mic 40 fl. — 1 cor. 20 fl., misa 20 fl.

Familiile vechi.

Poporul din Giulești e descendent de vechi boieri Maramurășeni. Iși reduce originea chiar până la Draguș întemeietorul Moldovei și respective la fiul său Giula, dela care ș'ar fi împrumutat și comuna numele. În o diplomă din 15 Septembrie 1349, edată din Bistrița, regele Ludovic poruncește anume lui Ioan fiul lui Iuga Voivodul Românilor din Maramurăș se restituie moșiile Giulești și Valea-Mare (Nyireș) lui Giula, fiul lui Draguș și fiilor lui Giula Drăguș, Ștefan Tatar, Dragomir, Costa și Mirislav, din cari moșii i-a scos Ștefan, fratele Voivodului³⁾.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ Ioan Birlea l. c. pg. 105. ²⁾ Idem l. c. pg. 120.

³⁾ Dr. Ioan Mihályi l. c. pg. 26.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca „Unirii“.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de Lewis Valace, 2 vol. 2:90
2. M. Eminescu, *Studiu critic* —90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de C. Auner —20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesiu Viciu —12
5. *Din viața lui I. Micul*, de M. Străjan —16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor —30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.* 3:40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu —30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor —16

Biblioteca din Blaj.

1. Vestitorii credinții vol. I. —24
2. Impresii —24
3. Sfânta Casă din Loreto —24
4. Floricele din raiu —24
5. Calea spre fericire —30

Sigile conform cercularului consistorial 1408/1914.

1. Sigil pentru școala primară 3:20
1. „ „ „ de repetiție 3:20
1. Perină pentru sigile 1—
1. Sticlă negreală —28
1. Șipet (cutia pentru sigile) 3:20
(Când se comandă șipetul numai e nevoie de perină).

Librăria seminarială, Blaj.

PARACLISUL, carte de rugăciuni și cântări bisericești întocmită pentru tinerime. Blaj 1913. Tipografia Seminarului teologic gr. cat. — Cu plăcere atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei cărți, care este întocmită, ce e drept, pentru tinerime, dară poate fi întrebuințată cu mare folos și de adulți, mai ales de membrii reuniunilor „mariane“. Chiar și preoții vor afla în aceasta carte mare ajutor în pregătirea tinerimii la primirea sfințelor taine. Ea, pe lângă o introducere frumoasă și instructivă despre rugăciune, conține: Rugăciuni de dimineața și de seara, întreagă Rânduiala Canonului de mângăere cel mic Paraclisul) către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Apoi urmează învățături amănunțite și limpezi despre s. Mărturisire (mărturisirea generală) și s. Cuminecătură și rugăciuni corespunzătoare la primirea cu vrednicie a tainelor acestora. Rugăciunile diverse au în vedere deosebitele noastre lipse sufletești și trupești. Dintre cântări se cuprind în „Paraclis“ toate cântările dela s. Liturghie, troparele sărbătorilor mai mari și ale versurilor și încheie cu „Doxologia cea mare“.

Această cărțică cu un cuprins bine ales și atât de bogat costează numai 30 fil. Recomandăm cu toată căldura răspândirea ei. Se poate procura dela *Librăria Seminarială din Blaj*.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**.

Pentru executarea lucrărilor de lipsă la clădirile: a) reședința, b) seminar teologic, c) preparandie, d) sala de gimnastică, și e) edificiu economic, aparținătoare episcopiei gr.-cat. din Gherla se escrie

Concurs.

a) La Reședință.

- 1., Lucrări de pământ,
- 2., „ „ zidărit și așezat,
- 3., „ „ beton armat,
- 4., „ „ fier,
- 5., „ „ bărdas,
- 6., „ „ învălitoare,
- 7., „ „ tinichigiu,
- 8., „ „ pietrar,
- 9., „ „ instalație electrică, și parafulger,
- 10., „ „ încălzire centrală, apaduct și canalizare.

b) La Seminar teologic, c) Preparandie, d) Sala ge gimnastică, e) Edificiu economic.

- 1., Lucrări de pământ,
- 2., „ „ zidărit și așezat,
- 3., „ „ beton armat,
- 4., „ „ pietrar,
- 5., „ „ sculptor,
- 6., „ „ fier,
- 7., „ „ bărdas,
- 8., „ „ învălitoare,
- 9., „ „ tinichigiu.
- 10., „ „ măsar, lăcătuș, văpșitor și ochi de fereastră,
- 11., „ „ zugrav,
- 12., „ „ de perdele de pânză,
- 13., „ „ instalație electrică, și parafulger,
- 14., „ „ încălzire centrală, apaduct și canalizare.

De bază la oferte servesc planurile și blanchetele de preliminar, depuse spre vedere în oficiul secretariatului episcopesc. Oferte se pot face numai pentru toate lucrările; ofertele făcute numai la grupe singuratică de lucrări nu se pot lua în considerare. Proprietarul însă își rezervă dreptul, ca din ofertul înaintat pentru toate lucrările, unele sau altele grupe de lucrări să le poată elimina și din ofertele întrate — fără considerare la prețurile oferite — să poată alege liber, sau eventual preterând rezultatul concursului, să poată escrie un nou concurs.

Ofertele se pot scrie exclusiv numai pe blanchetele spre acest scop pregătite, cari dela susnumitul oficiu

se pot procura cu prețul de 50 Cor. pentru exemplarul complet și numai acele oferte se pot lua în considerare, cari conțin induse precis și clar toate prețurile de unitate și sumare pentru toate pozițiile și grupele de lucrări în cifre, iar suma rezultantă după fiecare edificiu în cifre și litere. Ofertele făcute verbal, sau întrate după expirarea termenului deșpt, ori pe cale telegrafică, nu se vor lua în considerare.

Vadiul este fixat cu 5% dela suma de 250.000 Cor. plus alte 2% dela restul sumei trecătoare peste aceste 250.000 Cor. Acest vadiu este a se depune înainte de înaintarea ofertului la receptoratul capitular din Gherla, în bani gata sau hârtii de valoare pupillare și notate la bursă. Cu ocaziunea acceptării ofertului și a încheierii contractului acest vadiu este a se întregi la 5% dela suma finală a tuturor edificiilor.

Oferenții cu ofertele lor rămân în deobligământ până la deciziunea finală în afacerea acestui concurs.

Ofertele provăzute cu timbru de 1 Cor. sunt a se înainta închise în plic și provăzute cu inscripția: „Ofert pentru edificiile episcopiei gr.-cat. din Szamosujvár—Gherla“ cel mult până în 9 Iunie 1914 la 10 ore a. m. la receptoratul Capitului din Gherla, în care oficiu apoi la 11 ore a. m. din aceeași zi ele se vor deschide.

Intreprinzătorii oferenți necunoscuți sunt datori a-și legitima demnitatea de încredere prin atestatele acelei cameri comerciale sau industriale, pe a cărei teritor se află firma lor de întreprindere.

Executările sunt a se începe în decurs de o săptămână dela predarea lucrărilor și sunt a se continua cu atâta forță, încât până în 1 Noemvrie 1914 toate edificiile să ajungă sub coperiș și învălitoare, de altcum însă așa, ca preparandia în 1 August 1915, iar în 1 Septemvrie 1915 toate celelalte edificii să fie predate spre folosință în stadiu corespunzător destinațiunii lor și într'u toate gata.

Szamosujvár, Gherla la 24 Maiu 1914.

Oficiul secretarial episcopesc din Gherla.